

Notitie

Aan: MMT / VD / DB / AB
Van: Gemeentelijke projectleiders en hulpdiensten
Datum: 27 maart 2024
Betreft: Evaluatie regionale beleidsuitgangspunten jaarwisseling 23-24

De regionale beleidsuitgangspunten jaarwisseling vormen voor gemeenten en hulpdiensten het kader waarbinnen de voorbereiding op de jaarwisseling plaatsvindt. De uitgangspunten zijn meerjarig vastgesteld door het AB VRH. Jaarlijks wordt beoordeeld of er aanleiding is om vóór de jaarwisseling aanpassingen aan te brengen (middels een appendix). Daarnaast wordt na de jaarwisseling geëvalueerd of de beleidsuitgangspunten nog steeds passend zijn als kader voor de preparatie. Het resultaat van die evaluatie ligt voor.

Bevindingen

Gemeentelijke projectleiders jaarwisseling en hulpdiensten GHOR, brandweer en politie hebben per onderdeel aangegeven of het beleidsuitgangspunt nog steeds een passend kader biedt voor de preparatie. Dit blijkt voor alle onderdelen het geval. De regionale beleidsuitgangspunten worden ervaren als 'paraplu' van afspraken zodat voor gemeenten en hulpdiensten duidelijk is wat er kan, wat niet kan en op welke onderdelen samenwerking belangrijk is. De uitgangspunten steunen bestuurders en projectleiders in de voorbereiding op oud en nieuw.

Bij enkele uitgangspunten zijn opmerkingen gemaakt:

Handhaving openbare orde

Geen punten vanuit de gemeenten binnen de VRH. Vanuit de VRHM is vanuit de gemeenten verzocht de toestemming voor inzet van de Mobiele Eenheid van de politie niet op voorhand te geven, maar de gebruikelijke procedure te volgen dat zoveel mogelijk vooraf telefonisch contact opgenomen wordt met de burgemeester. Dit punt wordt gesteund door de politie.

Agressie tegen medewerkers met een publieke taak

Vanuit gemeenten wordt geen melding gemaakt van negatieve ervaringen i.r.t. agressie tijdens de jaarwisseling. Er is één uitzondering: een incident waarbij een handhaver is bekogeld met zwaar (illegaal) vuurwerk door een groep jongeren. Hiervan is aangifte gedaan. (uitgangspunt 10)

De politie en brandweer hebben wel te maken gehad met geweld tegen hulpverleners. Bij de politie zijn ca. 10 politieambtenaren gewond geraakt waarvan diverse met blijvend letsel. Ook bij de brandweer is sprake van een medewerker met blijvende gehoorschade. De wens bestaat bestuurlijk te bespreken hoe om te gaan met de mogelijkheid dat de gebruikte explosieven ertoe kunnen leiden dat de brandweer, ambulancediensten en politie geen inzet meer kunnen plegen wegens de grote risico's voor de eigen veiligheid. Ook zou het ertoe kunnen leiden dat de politie alleen veilig kan optreden met gebruikmaking van geweldsmiddelen in het hoogste geweldsspectrum (denk aan traangas of vuurwapen), hetgeen ook een risico voor omstanders kan inhouden.

Schade buitenruimte

Met betrekking tot het verhalen van schade en sancties (uitgangspunt 8) wordt (wederom) aangegeven dat dit een relevant uitgangspunt is. Het daadwerkelijk verhalen van de schade op gemeentelijke eigendommen op de daders blijkt in de praktijk lastig. Doorgaans kan schade niet verhaald worden omdat er geen daders bekend zijn.

Met betrekking tot preventie containerbranden (uitgangspunt 7) wordt aangegeven dat het afsluiten en weer openen van containers en vuilnisbakken in korte tijd veel capaciteit kost en daardoor slechts gedeeltelijk gebeurt of heel veel kost. Afsluiting voorkomt niet altijd schade, omdat afgesloten prullenbakken door zwaar (illegaal) vuurwerk toch opgeblazen worden. Afweging om containers niet af te sluiten is – naast de kosten – het gevaar dat als huisvuil naast containers geplaatst wordt als deze zijn afgesloten, het risico op brand vergroot wordt. De meerwaarde van preventief afsluiten van prullenbakken tegen hoge kosten versus het schadebedrag is een lokale afweging.

Vuurwerk-gerelateerd

Aanvullend op het verbaliseren bij het voorhanden hebben, vervaardigen, verhandelen en/of afsteken van vuurwerk (uitgangspunt 13) is benoemd dat politie en BOA's jongeren onder 18 jaar ook verwijzen naar bureau HALT.

Er is steeds meer sprake van opslag en gebruik van zwaar (illegaal) vuurwerk(-explosieven). Illegale opslag bij bedrijven en woningen leiden tot grotere risico's voor omwonenden en hulpverleners. Bij de vondst van illegaal vuurwerk geven verschillende gemeenten aan dat naast opsporing en strafrechtelijk ook bestuursrechtelijk wordt opgetreden op basis van de rapportage van de politie aan de gemeente.

Gemeenten hebben de mogelijkheid om vuurwerkvrije zones aan te wijzen of te faciliteren (vrijwillig vuurwerkvrije zones). (uitgangspunt 17) Verschillende gemeenten kennen vrijwillige vuurwerkvrije zones, waarin niet wordt gehandhaafd. Een aantal gemeenten kent ook aangewezen vuurwerkvrije zones op grond van de APV (bijvoorbeeld rond een verzorgingstehuis). De resultaten zijn wisselend, waarbij in de vuurwerkvrije zones nog wel vuurwerk wordt afgestoken.

Het grootste probleem rond de jaarwisseling wordt gevormd door het gebruik van zware en illegale explosieven (cobra's) die ook richting hulpverleners worden gegooid. Dit probleem kan alleen in Europees verband effectief worden aangepakt, bestuurlijke druk richting de rijksoverheid is hiertoe gewenst. Vanuit het perspectief van de nationale politie is een landelijk vuurwerkverbod gewenst. Dit draagt bij aan de handhaving van eerstgenoemd probleem. Het is daarmee een middel en niet een doel, naast verdergaande bestuurlijke aanpak en eventuele vuurwerkshows. De wens is bestuurlijk te bespreken of er een gezamenlijke bestuurlijke ambitie kan worden geformuleerd om een regionaal vuurwerkverbod in de veiligheidsregio's Haaglanden en Hollands-Midden af te kondigen in combinatie met alternatieve vormen van vermaak.

Brandveiligheid en evenementen

Door het benaderen van de vreugdevuren als evenement, kan nog beter worden gestuurd op de veiligheidsaspecten. In enkele gemeenten hebben daadwerkelijk vreugdevuren plaatsgevonden. In één gemeente zijn op basis van de weersverwachting (harde wind) de vreugdevuren verplaatst naar een moment vóór de jaarwisseling; in één gemeente is om die reden de vuurstapel verkleind.

Het doel van het organiseren van activiteiten door bewoners is om zo weinig mogelijk overlast te hebben tijdens de jaarwisseling (uitgangspunt 22). Dit kan door organisatoren, die om toestemming vragen, vooraf mee te geven op welke wijze een activiteit zo veilig mogelijk verloopt met zo weinig mogelijk overlast en schade. Daarmee kan het stimuleren van evenementen / alternatieve vuurwerkshows een belangrijke bijdrage leveren aan het op termijn beperken van openbare orde problematiek.

Wanneer evenementen alleen worden gezien op basis van capaciteit van de hulpdiensten en er alleen vanuit dit criterium wordt geadviseerd, brengt dit het gevaar mee dat organisatoren zich voelen weerhouden om evenementen te organiseren en ook niet meer om toestemming zullen vragen. Dit kan leiden tot illegale activiteiten op straat die vervolgens tot meer gevaarlijke situaties, overlast en schade leiden. Het blijft dus essentieel om de verwachte baten van het te organiseren evenement, ook in termen van het verminderen van openbare orde problematiek en schade en letsel door het afsteken van vuurwerk, af te zetten tegen de investering van capaciteit van de hulpdiensten.

Informatievoorziening

Beleidsuitgangspunt 27 stelt dat het lokaal bevoegd gezag meegenomen wordt in het regionale beeld over het verloop van de jaarwisseling en de maatregelen. Onduidelijk is bij wie dit is belegd. Informeel

ontfermt de Operationeel Leider zich hierover. Deze is echter zonder opschaling niet in positie. Voorgesteld wordt de informatie voorziening via de reguliere lijn te laten verlopen. In geval van incidenten waarbij opgeschaald wordt middels GRIP, verloopt de informatielijn met het betreffende bevoegd gezag tevens via de Leider CoPI of Operationeel Leider.

Beschouwing

Op basis van de evaluatie wordt geconstateerd dat de beleidsuitgangspunten allemaal nog relevant zijn. De geconstateerde punten in deze evaluatie zijn vooral constatering dat de uitvoering voor de gemeenten en de hulpdiensten beperkingen kent, in het bijzonder in de problematiek van zware en illegale explosieven.

Vanuit de hulpdiensten wordt nadrukkelijk aandacht gevraagd voor een afdoende instrumentarium om op te kunnen treden tegen de gevaarzetting rondom de opslag en het afsteken van zwaar (illegaal) vuurwerk. Deze gevaarstelling raakt zowel de openbare orde en veiligheid als ook het werkgeverschap van de medewerkers van de hulpdiensten.

Als vervolgstap is het daarom wenselijk om te onderzoeken hoe het instrumentarium om de gevaarstelling te beperken verder kan worden vergroot in aanvulling op al lopende initiatieven van o.a. de politie en de VNG. Hierbij kan worden gedacht aan mogelijkheden om nationaal en internationaal de barrières op te werpen in de verkoop.

Advies

Het advies is om geen wijzigingen aan te brengen in de regionale beleidsuitgangspunten jaarwisseling, maar alleen de volgende tekstuele correctie te doen. De strekking van de beleidsuitgangspunten blijft onverminderd van toepassing en de onderstaande voorstellen zijn ter advies of tekstuele aanpassing ter verduidelijking.

- **Tekstvoorstel:** correctie in de voetnoot bij uitgangspunt 26, die daarmee luidt: "Deze voorbereiding vindt plaats in het AC-overleg cq. voorbereidend ROT."
- **Tekstvoorstel** artikel 4: *De burgemeester geeft op voorhand toestemming voor de aanwezigheid van de ME de parate eenheid in zijn/haar stad en de inzet van de ME daarvan, ook in geval van fase 3. Als de situatie zich voordoet dat de parate eenheid als ME in fase 3 moet worden ingezet en er is geen tijd om dit nog vooraf aan het bevoegd gezag akkoord te melden vragend, dan wordt deze zo spoedig mogelijk achteraf geïnformeerd.*
- De middelen om om te gaan met de opslag en het afsteken van zwaar (illegaal) vuurwerk zijn ontoereikend getuige de gevaarzetting en het letsel dat de hulpdiensten tijdens de Jaarwisseling te verduren krijgen. Er wordt wel gesproken over landelijk maatregelen, zoals een landelijk vuurwerkverbod en het opnemen van zwaar vuurwerk (cobra's) in de wapenwet. Het is echter twijfelachtig of dit voor de komende jaarwisseling leidt tot afdoende instrumenten om hiertegen op te kunnen treden. **Advies:** onderzoek, in opdracht van het bestuur, welke maatregelen er kunnen worden genomen om de veiligheid van medewerkers met een publieke taak te verbeteren. Denk hierbij aan: regionaal of districtelijk vuurwerkverbod, alternatieven voor het afsteken van vuurwerk, extra middelen en werkafspraken ter bescherming van personeel, bestuurlijke dwangmiddelen.
- Aanpassing van art. 27 en de informatievoorziening voor het lokaal bevoegd gezag te laten verlopen via de reguliere lijn tot het moment van opschaling via de GRIP-procedure. **Tekstvoorstel:** Gedurende de nacht wordt een regionaal beeld bijgehouden om escalaties vroegtijdig te signaleren. Het lokaal bevoegd gezag wordt ~~meegenomen in dit beeld~~ via de reguliere informatielijn geïnformeerd over het verloop van de jaarwisseling. In geval van incidenten waarbij wordt opgeschaald middels GRIP, verloopt de informatielijn met het betreffende bevoegd gezag tevens via de Leider CoPI of Operationeel Leider.